

EL LLENGUATGE

Què diuen?

En els diàlegs d'algunes novel·les, especialment en les que són traduccions d'altres llengües al català, trobem de tant en tant frases com les següents, que no ens deixen de sorprendre: *Què és el que heu fet?*, *Què és el que diuen?*, *Què és el que voleu?*

No hi ha dubte que totes aquestes construccions són, si no incorrectes des d'un punt de vista estrictament gramatical, artificioses i insòlites, i és difícil que les puguem sentir en un diàleg real. És lícit de suposar, doncs, que no són sinó el calc de les construccions pròpies d'altres llengües, el model de les quals s'ha tingut present sense saber-ne prescindir. Efectivament, les nostres frases interrogatives, en una elocució genuïna i espontània, són més directes i rarament es construeixen amb aquests circumloquis: *Què heu fet?*, *Què diuen?*, *Què voleu?*

Es generalment sabut entre nosaltres que la llengua francesa moderna, en canvi, usa correntment aquestes construccions, que no sembla pas que sigui enraonat de traduir literalment. N'hi ha prou de veure que Pompeu Fabra, a la seva *Gramàtica francesa*, que tan útil es revela per al coneixement de la nostra llengua, en exposar aquestes típiques frases interrogatives franceses, indica com a traducció catalana de les frases «*Qu'es-ce que tu fais?*», «*Qu'est-ce qui te plaît?*», «*Qui est-ce qui a fait cela?*», etc., *Què fas?*, *Què t'agrada?*, *Qui ha fet això?*, sense ni tan sols fer-les procedir de la traducció literal, tal com fa en d'altres ocasions.

Es obligat de pensar, però, si l'ús d'una frase com *Què és el que diuen?* en lloc de les més normal i simple *Què diuen?* obeeix simplement a la influència d'un model estrany o a una traducció literal, o bé és deliberat, qui sap si amb el propòsit d'aconseguir una major expressivitat o de donar més èmfasi a la frase. Fins i tot admetent aquest supòsit costaria de justificar. Existeixen, potser, algunes frases genuïnament catalanes, de caràcter emfàtic, que s'acosten a aquestes construccions, com és ara *Què és, això que dius?* Però si dedicàvem la nostra atenció a la fraseologia popular, veuríem que l'èmfasi més aviat s'aconsegueix amb la intervenció d'altres elements no estrictament necessaris, com és ara els pronoms personals forts, el terme adversatiu *però*, alguns adverbis, etc.: *Però què dius, tu?*, *Però que dimonits heu fet, vosaltres?*, *Però que diuen, ara? Què volen, aquells?*